TIESAS SPRIEDUMS (otrā palāta)

2025. gada 30. janvārī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Konkurence – LESD 102. pants – Dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana – Līdzekļu piešķiršana valstu konkurences iestādēm konkurences noteikumu īstenošanai – Direktīva (ES) 2019/1 – Valsts konkurences iestāžu neatkarība – 4. panta 5. punkts – Prioritāšu noteikšana LESD 101. un 102. panta izpildes procedūrām – Uzņēmumiem un uzņēmumu apvienībām piemērojamie naudas sodi – 13. pants – Konkurences tiesību normu pārkāpumu procedūras – Saprātīga termiņa ievērošana – Valsts tiesiskais regulējums, kurā valsts iestādei paredzēts pienākums par iebildumiem paziņot 90 dienu laikā no uzzināšanas par pārkāpuma būtiskajiem apstākļiem brīža – Valsts konkurences iestādes lēmuma pilnīga un automātiska atcelšana šī termiņa neievērošanas gadījumā – *Ne bis in idem* princips – Pilnvaru sākt jaunu pārkāpuma procedūru par tiem pašiem faktiem zaudēšana – Efektivitātes princips – Uzņēmēju tiesības uz aizstāvību

Lietā C-511/23

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Tribunale amministrativo regionale per il Lazio* (Lacio Reģionālā administratīvā tiesa, Itālija) iesniegusi ar 2023. gada 1. augusta lēmumu un kas Tiesā reģistrēts 2023. gada 8. augustā, tiesvedībā

Caronte & Tourist SpA

pret

Autorità Garante della Concorrenza e del Mercato,

piedaloties

Unione nazionale consumatori – Comitato regionale della Sicilia,

Unione nazionale consumatori,

Assarmatori,

Confederazione Italiana Armatori,

TIESA (otrā palāta)

šādā sastāvā: Tiesas priekšsēdētājs K. Lēnartss [*K. Lenaerts*], kas pilda otrās palātas priekšsēdētāja pienākumus, pirmās palātas priekšsēdētājs F. Biltšens [*F. Biltgen*], ceturtās palātas priekšsēdētājs

* Tiesvedības valoda – itāļu.

I. Jarukaitis [*I. Jarukaitis*], piektās palātas priekšsēdētāja M. L. Arasteja Saūna [*M. L. Arastey Sahún*] (referente) un tiesnesis J. Pasers [*J. Passer*],

ģenerāladvokāts: P. Pikamēe [*P. Pikamäe*],

sekretārs: A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

ņemot vērā apsvērumus, ko snieguši:

– *Caronte & Tourist SpA* vārdā – *D. Astorre*, *F. Cintioli*, *M. Siragusa* un *R. Tremolada*, advokāti,

– *Autorità Garante della Concorrenza e del Mercato* vārdā – *F. Sclafani*, *avvocato dello Stato*,

– *Unione nazionale consumatori – Comitato regionale della Sicilia* vārdā – P. Intilisano, *avvocato*,

– *Assarmatori* vārdā – *P. Molea* un *A. Police*, *avvocati*,

– *Confederazione Italiana Armatori* vārdā – *G. Morbidelli* un *R. Righi*, *avvocati*,

– Itālijas valdības vārdā – *G. Palmieri*, pārstāve, kurai palīdz *L. Fiandaca* un *P. Gentili*, *avvocati dello Stato*,

– Grieķijas valdības vārdā – *K. Boskovits*, pārstāvis,

– Ungārijas valdības vārdā – *D. Csoknyai*, *Z. Fehér* un *K. Szíjjártó*, pārstāvji,

– Slovākijas valdības vārdā – *E. Drugda* un *S. Ondrášiková*, pārstāvji,

– Eiropas Komisijas vārdā – *F. Castillo de la Torre*, *G. Conte* un *C. Sjödin*, pārstāvji,

noklausījusies ģenerāladvokāta secinājumus 2024. gada 5. septembra tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt LESD 102. pantu.

2 Šis lūgums iesniegts tiesvedībā starp *Caronte & Tourist SpA* (turpmāk tekstā – "*C&T*") un *Autorità Garante della Concorrenza e del Mercato* (Konkurences un tirgus uzraudzības iestāde, Itālija; turpmāk tekstā – "*AGCM*") par sankcijām, kuras *AGCM* noteikusi *C&T* dominējošā stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas dēļ.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

LESD

3 Saskaņā ar LESD 102. pantu:

"Vienam vai vairākiem uzņēmumiem, kam ir dominējošs stāvoklis iekšējā tirgū vai būtiskā tā daļā, šāda stāvokļa ļaunprātīga izmantošana ir aizliegta kā nesaderīga ar iekšējo tirgu un tiktāl, ciktāl tā var iespaidot tirdzniecību starp dalībvalstīm.

Stāvokļa ļaunprātīga izmantošana var jo īpaši izpausties kā:

a) tieši vai netieši uzspiestas netaisnīgas iepirkuma vai pārdošanas cenas vai citi netaisnīgi tirdzniecības nosacījumi;

[..]."

Direktīva (ES) 2019/1

4 Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (ES) 2019/1 (2018. gada 11. decembris) par apstākļu nodrošināšanu nolūkā dot dalībvalstu konkurences iestādēm iespēju efektīvāk izpildīt konkurences noteikumus un par iekšējā tirgus pienācīgas darbības nodrošināšanu (OV 2019, L 11, 3. lpp.) 1., 2., 6., 8., 23. un 40. apsvērumā noteikts:

"1) [LESD] 101. un 102. pants ir sabiedriskās kārtības normas, un tās būtu efektīvi jāpiemēro visā [Eiropas] Savienībā, lai nodrošinātu, ka iekšējā tirgū netiek kropļota konkurence. Efektīva LESD 101. un 102. panta izpilde ir nepieciešama, lai panāktu, ka tirgos Savienībā valda godīgāka konkurence un tie kļūst atvērtāki, tajos uzņēmumi konkurē, balstoties uz to objektīvajām spējām, un nerada šķēršļus ieiešanai tirgū, un tādējādi tie var vairot labklājību un radīt darbvietas. Šāda izpilde aizsargā patērētājus un uzņēmumus, kas darbojas iekšējā tirgū, pret tādu darījumdarbības praksi, kuras rezultātā preču un pakalpojumu cenas tiek mākslīgi uzturētas augstā līmenī, un palielina tiem novatorisku preču un pakalpojumu izvēles iespējas.

(2) Ievērojot Padomes Regulu (EK) Nr. 1/2003 [2002. gada 16. decembris) par to konkurences noteikumu īstenošanu, kas noteikti [LESD 101. un 102.] pantā (OV 2003, L 1, 1. lpp.)], LESD 101. un 102. panta publiski tiesisko izpildi paralēli [Eiropas] Komisijai nodrošina dalībvalstu valsts konkurences iestādes [..]. [Valstu konkurences iestādes] un Komisija kopā veido tīklu, kurā publiskās iestādes cieši sadarbojas Savienības konkurences noteikumu piemērošanā ("Eiropas Konkurences tīkls").

[..]

(6) [..] Uzņēmumi nevar konkurēt pēc spējām, ja konkurenci ierobežojošā prakse paliek nesodīta, piemēram, tāpēc, ka nav iespējams ievākt šādas prakses pierādījumus vai uzņēmumi spēj izvairīties no naudas soda piemērošanas. [..]

[..]

(8) Lai Savienībā panāktu patiesi vienotu konkurences noteikumu izpildes telpu, kurā uzņēmumiem, kas darbojas iekšējā tirgū, ir vienlīdzīgāki konkurences apstākļi un patērētājiem ir mazināta apstākļu nevienlīdzība, attiecībā uz LESD 101. un 102. panta piemērošanu un valsts konkurences tiesību piemērošanu paralēli minētajiem pantiem, ir nepieciešams paredzēt neatkarības pamatgarantijas, atbilstošus finanšu resursus, cilvēkresursus, tehniskos un tehnoloģiskos resursus, kā arī minimālās izpildes un naudas sodu uzlikšanas pilnvaras, kas administratīvajām valsts konkurences iestādēm dotu iespēju nodrošināt pilnīgu efektivitāti.

[..]

(23) Administratīvajām valsts konkurences iestādēm būtu jāvar piešķirt prioritāti LESD 101. un 102. panta izpildes procedūrām, lai tās varētu efektīvi izmantot resursus un koncentrēties uz tādas konkurenci ierobežojošas rīcības novēršanu un izbeigšanu, kas kropļo konkurenci iekšējā tirgū. [..]

[..]

(40) Lai nodrošinātu efektīvu un vienveidīgu LESD 101. un 102. panta izpildi, administratīvajām valsts konkurences iestādēm vajadzētu būt pilnvarām uzņēmumiem un uzņēmumu apvienībām par LESD 101. vai 102. panta pārkāpumiem [..] uzlikt efektīvus, samērīgus un atturošus naudas sodus [..]."

5 Šīs direktīvas 1. panta "Priekšmets un piemērošanas joma" 1. punktā paredzēts:

"Šajā direktīvā ir paredzēti konkrēti noteikumi ar mērķi nodrošināt, lai valsts konkurences iestādēm būtu nepieciešamās neatkarības garantijas, resursi un izpildes un naudas sodu uzlikšanas pilnvaras, kas dod iespēju efektīvi piemērot LESD 101. un 102. pantu, lai neizkropļotu konkurenci iekšējā tirgū un lai valstu tiesību akti un pasākumi, kas liedz valsts konkurences iestādēm panākt efektīvu izpildi, nenostādītu patērētājus un uzņēmumus neizdevīgā situācijā."

6 Minētās direktīvas 2. panta "Definīcijas" 1. punktā noteikts:

"Šajā direktīvā piemēro šādas definīcijas:

[..]

5) "Eiropas Konkurences tīkls" ir publisko iestāžu tīkls, kuru veido valsts konkurences iestādes un Komisija un kura uzdevums ir kalpot par diskusiju un sadarbības forumu LESD 101. un 102. panta piemērošanā un izpildē;

[..]."

7 Saskaņā ar šīs pašas direktīvas 3. pantu "Garantijas":

"1. Procedūrās attiecībā uz LESD 101. vai 102. panta pārkāpumiem, tostarp šajā direktīvā minēto valsts konkurences iestāžu pilnvaru īstenošanā, ievēro Savienības tiesību aktu vispārīgos principus un Eiropas Savienības Pamattiesību hartu.

2. Dalībvalstis nodrošina, lai 1. punktā minēto pilnvaru īstenošanā tiktu ievērotas pienācīgas garantijas attiecībā uz uzņēmumu aizstāvības tiesībām, tostarp tiesības tikt uzklausītam un tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā.

3. [..] Dalībvalstis nodrošina, lai valsts konkurences iestādes, pirms tās pieņem lēmumu saskaņā ar šīs direktīvas 10. pantu, pieņemtu paziņojumu par iebildumiem."

8 Direktīvas 2019/1 4. panta "Neatkarība" 5. punktā paredzēts:

"Administratīvajām valsts konkurences iestādēm ir pilnvaras noteikt savas uzdevumu izpildes prioritātes attiecībā uz šīs direktīvas 5. panta 2. punktā minētajām LESD 101. un 102. panta piemērošanas darbībām. Ja administratīvo valsts konkurences iestāžu pienākumos ir izskatīt oficiālās sūdzības, šīm iestādēm ir pilnvaras noraidīt šādas sūdzības, pamatojoties uz to, ka iestādes šādas sūdzības neuzskata par izpildes prioritāti. Minētais neskar administratīvo valsts konkurences iestāžu pilnvaras noraidīt sūdzības citu valsts tiesību aktos paredzēto iemeslu dēļ."

9 Šīs direktīvas 5. pants "Resursi" formulēts šādi:

"1. Dalībvalstis vismaz nodrošina, lai valsts konkurences iestāžu rīcībā būtu pietiekams skaits kvalificētu darbinieku un pietiekami finanšu, tehniskie un tehnoloģiskie resursi pienākumu efektīvai pildīšanai un efektīvai pilnvaru īstenošanai attiecībā uz LESD 101. un 102. panta piemērošanu, kā noteikts šā panta 2. punktā.

2. Šā panta 1. punkta vajadzībām valsts konkurences iestādes var vismaz veikt izmeklēšanu nolūkā piemērot LESD 101. un 102. pantu, pieņemt minēto noteikumu piemērošanas lēmumus uz Regulas [Nr. 1/2003] 5. panta pamata un cieši sadarboties Eiropas Konkurences tīklā nolūkā nodrošināt efektīvu un vienveidīgu LESD 101. un 102. panta piemērošanu. [..]

[..]"

10 Minētās direktīvas 13. panta "Uzņēmumiem un uzņēmumu apvienībām piemērojamie naudas sodi" 1. punktā paredzēts:

"Dalībvalstis nodrošina, ka administratīvās valsts konkurences iestādes var vai nu pašas savā izpildes procedūrā ar lēmumu uzņēmumiem vai uzņēmumu apvienībām uzlikt, vai pieprasīt, lai tiem tiesvedībā, kas nav kriminālprocess, tiktu uzlikti efektīvi, samērīgi un atturoši naudas sodi par LESD 101. vai 102. panta tīšu vai aiz nolaidības izdarītu pārkāpumu."

11 Šīs pašas direktīvas 29. panta "Noteikumi par noilguma termiņiem attiecībā uz naudas sodu un periodisko soda maksājumu uzlikšanu" 1. punktā noteikts:

"Dalībvalstis nodrošina, lai noilguma termiņu skaitīšana attiecībā uz valsts konkurences iestāžu veiktu naudas sodu vai periodisko soda maksājumu uzlikšanu saskaņā ar 13. un 16. pantu tiktu apturēta vai pārtraukta uz laiku, kamēr attiecībā uz pārkāpumu saistībā ar to pašu nolīgumu, apvienības lēmumu, saskaņoto darbību vai citām ar LESD 101. un 102. pantu aizliegtām darbībām noris izpildes procedūra citu dalībvalstu valsts konkurences iestādēs vai Komisijā.

[..]"

12 Atbilstoši Direktīvas 2019/1 34. panta 1. punktam dalībvalstīm bija jāievieš normatīvie un administratīvie akti, kas vajadzīgi, lai izpildītu šīs direktīvas prasības, līdz 2021. gada 4. februārim. Saskaņā ar minētās direktīvas 36. pantu tā stājās spēkā 2019. gada 3. februārī.

Itālijas tiesības

Likums Nr. 287/90

13 1990. gada 10. oktobra *legge n. 287 – Norme per la tutela della concorrenza e del mercato* (Likums Nr. 287 par konkurences un tirgus aizsardzības noteikumiem; 1990. gada 13. oktobra *GURI* Nr. 240, 3. lpp.), redakcijā, kas piemērojama pamatlietā (turpmāk tekstā – "Likums Nr. 287/90"), 1. panta "Piemērošanas joma un saistība ar [Savienības] tiesībām" 4. punktā noteikts:

"Šīs sadaļas tiesību normas interpretē, pamatojoties uz konkurences jomā piemērojamajiem [Savienības] tiesību principiem."

14 Šī likuma 3. panta "Dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana" 1. punktā paredzēts:

"Ir aizliegta viena vai vairāku uzņēmumu dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana valsts tirgū vai ievērojamā tā daļā; ir aizliegts arī:

a) tieši vai netieši noteikt pirkšanas vai pārdošanas cenas vai citus līguma noteikumus, kuri ir patvaļīgi dārgi;

[..]."

15 Minētā likuma 31. panta "Sankcijas" 1. punktā noteikts:

"Uz administratīvajiem naudas sodiem par šī likuma pārkāpumu attiecas [1981. gada 24. novembra *legge n. 689 – Modifiche al sistema penale* (Likums Nr. 689 par izmaiņām sodu sistēmā), redakcijā, kas piemērojama pamatlietā (turpmāk tekstā – "Likums Nr. 689/81")] I nodaļas I un II sadaļas noteikumi, ciktāl tie ir piemērojami."

Likums Nr. 689/81

16 Likums Nr. 689/81 reglamentē administratīvo naudas sodu vispārējo režīmu, un tā 14. pantā "Paziņojums par iebildumiem un paziņošana" ir paredzēts:

"Par pārkāpumu, kad tas ir iespējams, nekavējoties jāpaziņo gan pārkāpējam, gan personai, kurai ir solidārs pienākums samaksāt par šo pārkāpumu maksājamo summu.

Ja nav veikta tūlītēja paziņošana visām vai dažām iepriekšējā punktā norādītajām personām, informāciju par pārkāpumu ir jāpaziņo [Itālijas] Republikas teritorijā dzīvojošajām ieinteresētajām personām 90 dienu laikā pēc pārkāpuma konstatēšanas un ārvalstīs dzīvojošajām personām – 360 dienu laikā pēc pārkāpuma konstatēšanas.

Kad dokumenti saistībā ar pārkāpumu ir nosūtīti kompetentajai iestādei ar tiesu iestādes nolēmumu, iepriekšējā daļā minētos termiņus sāk skaitīt no [šo dokumentu] saņemšanas dienas.

[..]"

Pamatlieta un prejudiciālais jautājums

17 *C&T* sniedz pārkraušanas pakalpojumus Mesīnas šaurumā (Itālija). 2018. gada 24. martā *AGCM* saņēma ziņojumu no patērētāja, kurš sūdzējās par *C&T* sniegto pakalpojumu pārmērīgi augstām cenām un lūdza sākt izmeklēšanu. 2019. gada 23. aprīlī *AGCM* Mesīnas ostas iestādei nosūtīja pieprasījumu sniegt informāciju; tam 2019. gada 19. novembrī sekoja atgādinājums, uz kuru šī iestāde atbildēja 2019. gada 26. novembrī.

18 2020. gada 4. augustā *AGCM* paziņoja *C&T* lēmumu uzsākt procedūru, lai konstatētu pārkāpumu konkurences jomā.

19 Ar 2022. gada 11. aprīļa lēmumu *AGCM*, pamatojoties uz Likuma Nr. 287/90 3. pantu, konstatēja, ka *C&T* ļaunprātīgi izmanto dominējošo stāvokli, nosakot pārmērīgas cenas par transportlīdzekļu pārkraušanas pakalpojumu Mesīnas šaurumā. Tādēļ šī iestāde uzdeva *C&T* izbeigt šo praksi nākotnē un, ņemot vērā pārkāpuma smagumu, piemēroja tai 3 719 370 EUR naudas sodu.

20 *AGCM* 2022. gada 11. aprīļa lēmumu *C&T* apstrīdēja iesniedzējtiesā – *Tribunale amministrativo regionale per il Lazio* (Lacio Reģionālā administratīvā tiesa, Itālija), tostarp norādot, ka procedūras, kurā tika pieņemts šis lēmums, izmeklēšanas posms, kas balstīts uz sacīkstes principu, tika uzsākts novēloti.

21 Šajā ziņā iesniedzējtiesa norāda, ka atbilstoši jaunākajai *Consiglio di Stato* (Valsts padome, Itālija) judikatūrai *AGCM* veiktajām procedūrām konkurences jomā jāatbilst Likuma Nr. 689/81 14. pantam, saskaņā ar kuru šai iestādei procedūras izmeklēšanas posms, kas balstīts uz sacīkstes principu, jāuzsāk, paziņojot par iebildumiem 90 dienu laikā no uzzināšanas par pārkāpuma būtiskajiem apstākļiem brīža (turpmāk tekstā – "strīdīgais termiņš"), pretējā gadījumā tās pilnvarām piemērot sankcijas iestājas noilgums.

22 Strīdīgā termiņa precīzs sākuma datums esot pakļauts pārbaudei tiesā, kurā administratīvajam tiesnesim esot jāveic retrospektīvs vērtējums un jāpārbauda, no kura brīža *AGCM* rīcībā esošie apstākļi bija pietiekami, lai tai būtu pienākums paziņot par iebildumiem un šādi uzsākt procedūras izmeklēšanas posmu, kas balstīts uz sacīkstes principu. Jebkāda veida šī termiņa pārsniegšana izraisot *AGCM* lēmuma, kurš pieņemts pārkāpuma procedūrā, pilnīgu atcelšanu. Turklāt, piemērojot *ne bis in idem* principu, šī iestāde jaunu izmeklēšanas procedūru par to pašu praksi arī nevarot uzsākt vēlāk, pat ja attiecīgais uzņēmums nekad to nav izbeidzis.

23 Iesniedzējtiesa uzskata, ka strīdīgā termiņa piemērošana apdraud *AGCM* autonomiju, uzliekot tai par pienākumu izmeklēt tai iesniegtās lietas, ievērojot tikai hronoloģisku secību, bez iespējas ņemt vērā katras lietas īpatnības. *AGCM* darbības lielās sarežģītības dēļ, īpaši, veicot izmeklēšanu par lielu tirgus dalībnieku praksi, pārmērīgi agrīna procedūras izmeklēšanas posma, kas balstīts uz sacīkstes principu, uzsākšana palielinot risku, ka šī iestāde nevar iegūt pietiekami daudz nepieciešamas informācijas, lai pierādītu pārmesto pārkāpumu.

24 Turklāt, tā kā saskaņā ar valsts tiesībām, kā tās interpretējusi *Consiglio di Stato* (Valsts padome), attiecīgajam uzņēmumam neesot pienākuma pierādīt, ka tam ir nodarīts kaitējums tādēļ, ka procedūras izmeklēšanas posms, kas balstīts uz sacīkstes principu, tika uzsākts pēc strīdīgā termiņa, no tā izrietot neapstrīdama prezumpcija, ka šī uzņēmuma tiesības uz aizstāvību tiek pārkāptas tikai šī termiņa nokavējuma dēļ.

25 Katrā ziņā tāda termiņa, kura sākšanas brīdis būtu atkarīgs no konkrēta gadījuma, piemērošana neesot saderīga ar tiesiskās paļāvības aizsardzības principu, uz kura ievērošanu sankcionētajiem uzņēmumiem būtu jābūt iespējai paļauties.

26 Ņemot vērā šos apsvērumus, iesniedzējtiesa šaubās, vai strīdīgā termiņa piemērošana izmeklēšanas procedūrām par pārkāpumiem dominējošā stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas jomā ir saderīga ar Savienības tiesībām.

27 Šādos apstākļos *Tribunale amministrativo regionale per il Lazio* (Lacio Reģionālā administratīvā tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

"Vai LESD 102. pants saistībā ar konkurences aizsardzības un administratīvās rīcības efektivitātes principu ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nepieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu, kas izriet no Likuma [Nr. 689/81] 14. panta piemērošanas – kā to interpretē tiesas –, ar kuru ir noteikts, ka [*AGCM*] izmeklēšanas procedūra dominējošā stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas konstatēšanai ir jāuzsāk 90 laikā no brīža, kad šai iestādei kļūst zināmi pārkāpuma būtiskie elementi, kas varētu sastāvēt tikai no pirmā ziņojuma par pārkāpumu?"

Par prejudiciālo jautājumu

Par pieņemamību

28 *C&T* un *Assarmatori* būtībā uzskata, ka lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu nav pieņemams, jo *C&T* pārmestais pārkāpums esot balstīts tikai uz Likuma Nr. 287/90 3. pantā, nevis LESD 102. pantā paredzētā dominējošā stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas aizlieguma pārkāpumu. *AGCM* tādējādi esot izvēlējusies piemērot vienīgi valsts konkurences tiesību aktus. Turklāt uzdotais jautājums attiecoties uz lūgumu interpretēt valsts tiesību normu, proti, Likuma Nr. 689/81 14. pantu, uz kuru attiecoties dalībvalstu procesuālā autonomija, un tam neesot nekādas saiknes ar materiālajām konkurences tiesībām.

29 Šajā ziņā jānorāda, ka no Tiesas judikatūras izriet, ka situācijā, kurā saimnieciskās darbības subjekts ir sodīts par dominējošā stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu tikai atbilstoši valsts konkurences tiesību aktiem, Tiesa tomēr var lemt par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, kurš attiecas uz LESD 102. panta interpretāciju, ja šī tiesību norma ir kļuvusi piemērojama saskaņā ar valsts tiesībām tāpēc, ka tajās ir atsauce uz Savienības tiesībām. Proti, ja valsts tiesības saistībā ar šīs valsts īpašo iekšējo situāciju paredz tādus pašus risinājumus kā Savienības tiesības, Savienība ir konkrēti ieinteresēta tajā, lai no šīm tiesībām pārņemtās normas vai jēdzieni tiktu interpretēti vienādi, neatkarīgi no apstākļiem, kādos tos ir paredzēts piemērot (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2020. gada 30. janvāris, *Generics (UK)* u.c., C-307/18, EU:C:2020:52, 24., 26.–28. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).

30 Šajā lietā no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka saskaņā ar Likuma Nr. 287/90 1. panta 4. punktu šī likuma I sadaļas normas interpretē, pamatojoties uz konkurences jomā piemērojamiem Savienības tiesību principiem. Šādā kontekstā iesniedzējtiesa uzsver, ka šī likuma 3. panta normatīvā piemērojamība ir līdzvērtīga LESD 102. panta piemērojamībai.

31 Tādēļ jākonstatē, ka Likuma Nr. 287/90 I sadaļas, kurā ietilpst minētais 3. pants, normas saistībā ar pilnībā iekšējām situācijām paredz tādus pašus risinājumus kā Savienības tiesības, it īpaši atbilstoši LESD 102. pantam (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2007. gada 11. decembris, *ETI* u.c., C-280/06, EU:C:2007:775, 23. punkts).

32 Turklāt tas, ka iesniedzējtiesas jautājumi attiecas nevis uz Likuma Nr. 287/90 I sadaļā minēto valsts konkurences tiesību materiālo tiesību normu, bet gan uz Likuma Nr. 689/81 14. panta procesuālo normu saderību ar Savienības tiesībām, nekādi neietekmē šī lūguma pieņemamību.

33 Proti, pirmām kārtām, no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka saskaņā ar *Consiglio di Stato* (Valsts padome) judikatūru ar Likuma Nr. 689/81 31. panta 1. punktu tā 14. pants ir kļuvis piemērojams administratīvajiem naudas sodiem par Likuma Nr. 287/90 pārkāpumiem. Otrām kārtām, valsts tiesību norma, kas ietilpst dalībvalsts procesuālajā autonomijā, nav izslēgta no Savienības tiesību piemērošanas, jo dalībvalstu kompetence pieņemt šādu tiesību normu jāīsteno, ievērojot prasības, kas šajā ziņā izriet no šīm tiesībām.

34 Šādos apstākļos lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir pieņemams.

Par lietas būtību

35 Iesākumā jāatgādina, ka ar LESD 267. pantu iedibinātajā sadarbībā procedūrā starp valstu tiesām un Tiesu tai jāsniedz valsts tiesai lietderīga atbilde, kas ļautu izlemt tās izskatīšanā esošo lietu. Šajā aspektā Tiesai attiecīgā gadījumā var nākties pārformulēt tai uzdotos jautājumus un ņemt vērā tādas Savienības tiesību normas, uz kurām valsts tiesa sava jautājuma izklāstā nav atsaukusies (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2024. gada 30. janvāris, *Direktor na Glavna direktsia "Natsionalna politsia" pri MVR – Sofia*, C-118/22, EU:C:2024:97, 31. punkts un tajā minētā judikatūra).

36 Pirmkārt, saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru direktīvas transponēšanai paredzētajā termiņā tās adresātēm dalībvalstīm ir jāatturas pieņemt noteikumus, kas varētu būtiski apdraudēt šajā direktīvā paredzētā rezultāta sasniegšanu (spriedums, 2022. gada 25. janvāris, *VYSOČINA WIND*, C-181/20, EU:C:2022:51, 75. punkts un tajā minētā judikatūra).

37 Tā kā visām dalībvalstu iestādēm ir pienākums nodrošināt Savienības tiesību normu pilnīgu iedarbību, šī sprieduma iepriekšējā punktā minētais atturēšanās pienākums attiecas arī uz valsts tiesām. Tātad, sākot ar direktīvas spēkā stāšanās dienu, dalībvalstu tiesām cik vien iespējams jāatturas interpretēt valsts tiesības tādējādi, ka pēc minētās direktīvas transponēšanas termiņa beigām varētu tikt nopietni apdraudēta šajā direktīvā paredzētā mērķa sasniegšana (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2024. gada 11. aprīlis, *Agencia Estatal de la Administración Tributaria* (Publisko tiesību prasījumu izslēgšana no parādsaistību dzēšanas), C-687/22, EU:C:2024:287, 47. un 48. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).

38 Šajā lietā *AGCM* lēmums sākt pārkāpumu procedūras pret *C&T* izmeklēšanas posmu, kas balstīts uz sacīkstes principu, tika pieņemts 2020. gada 4. augustā, proti, Direktīvas 2019/1 transponēšanai paredzētajā termiņā. Saskaņā ar šīs direktīvas 34. panta 1. punktu un 36. pantu tā stājās spēkā 2019. gada 3. februārī un dalībvalstīm tās ievērošana bija jāpanāk līdz 2021. gada 4. februārim.

39 Kā izriet no Direktīvas 2019/1 1. panta 1. punkta kopsakarā ar tās 1., 6. un 8. apsvērumu, šajā direktīvā, lai valsts konkurences iestādes efektīvi piemērotu LESD 101. un 102. pantu, nosaka atsevišķas pamatgarantijas ar mērķi ļaut šīm iestādēm nodrošināt pilnīgu efektivitāti, īstenojot

minētās tiesību normas, tostarp, lai panāktu godīgāku konkurenci tirgos un atvērtākus tirgus, lai aizsargātu patērētājus un uzņēmumus no konkurenci ierobežojošas prakses, kā arī, lai novērstu to, ka šāda prakse paliek nesodīta.

40 No tā izriet – lai novērtētu, vai *AGCM* lēmums sākt izmeklēšanas procedūru, kas balstīta uz sacīkstes principu, ņemot vērā strīdīgo termiņu, bija novēlots, iesniedzējtiesai atbilstoši atziņām, kas izriet no šī sprieduma 36. un 37. punkta, jāņem vērā atbilstošie Direktīvas 2019/1 noteikumi, tādēļ uz uzdoto jautājumu jāatbild, ņemot vērā arī šo Savienības tiesību aktu.

41 Otrkārt, no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu ne tikai izriet, ka izmeklēšanas procedūras, uz kurām attiecas Likums Nr. 287/90, ir pakļautas strīdīgajam termiņam, bet arī tas, ka šī termiņa neievērošana izraisa *AGCM* pieņemtā galīgā lēmuma pilnīgu atcelšanu, kā arī tās pilnvaru sākt jaunu procedūru par tiem pašiem faktiem noilgumu.

42 Līdz ar to, lai iesniedzējtiesai sniegtu pēc iespējas lietderīgāku atbildi, jāuzskata, ka, uzdodot jautājumu, tā būtībā vēlas noskaidrot, vai Direktīva 2019/1 un LESD 102. pants jāinterpretē tādējādi, ka tiem ir pretrunā valsts tiesiskais regulējums, ar kuru tādā procedūrā ar nolūku konstatēt pretkonkurences praksi, ko veic valsts konkurences iestāde, pirmkārt, šai iestādei tiek noteikts pienākums uzsākt šīs procedūras izmeklēšanas posmu, kas balstīts uz sacīkstes principu, paziņojot par iebildumiem attiecīgajam uzņēmumam 90 dienu laikā no uzzināšanas par iespējamā pārkāpuma būtiskajiem apstākļiem brīža, turklāt šos apstākļus var veidot tikai pirmais ziņojums par pārkāpumu, un, otrkārt, par šī termiņa neievērošanu soda ar minētās iestādes izmeklēšanas procedūrā pieņemtā galīgā lēmuma pilnīgu atcelšanu, kā arī šīs iestādes pilnvarām sākt jaunu pārkāpuma procedūru par šo pašu praksi piemēro noilgumu.

43 Šajā ziņā vispirms jāatgādina – ja nav specifiska Savienības tiesiskā regulējuma, kas reglamentētu procesuālos termiņus pārkāpumu konstatēšanā un sankciju noteikšanā, ko veic valsts konkurences iestādes, dalībvalstīm jānosaka un jāpiemēro valsts procesuālo tiesību normas šajā jomā (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2021. gada 21. janvāris, *Whiteland Import Export*, C-308/19, EU:C:2021:47, 43.–45. punkts).

44 Tomēr, lai gan šo noteikumu pieņemšana un piemērošana ietilpst dalībvalstu kompetencē, tām šī kompetence jāīsteno, ievērojot Savienības tiesības. Atbilstoši efektivitātes principam dalībvalstis nedrīkst šo tiesību īstenošanu padarīt praktiski neiespējamu vai to pārmērīgi apgrūtināt, un – konkrēti konkurences tiesību jomā – tām jānodrošina, lai to pieņemtie vai piemērotie noteikumi neapdraudētu LESD 101. un 102. panta efektīvu piemērošanu (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2021. gada 21. janvāris, *Whiteland Import Export*, C-308/19, EU:C:2021:47, 46. punkts un tajā minētā judikatūra).

45 Jāuzskata, ka saprātīgu noilguma termiņu noteikšana pārkāpumu konstatēšanā un sankciju noteikšanā, ko veic valsts konkurences iestādes, ir saderīga ar Savienības tiesībām. Šādi saprātīgi termiņi ir noteikti tiesiskās drošības interesēs, vienlaikus aizsargājot attiecīgos uzņēmumus un šīs iestādes, un tie nepadara praktiski neiespējamu vai pārmērīgi grūtu Savienības tiesību īstenošanu (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2021. gada 21. janvāris, *Whiteland Import Export*, C-308/19, EU:C:2021:47, 48. punkts).

46 Tādēļ valsts tiesību normas, kurās noteikti procesuālie termiņi pārkāpumu konstatēšanā un sankciju noteikšanā, ko veic valsts konkurences iestādes, ievērojot tiesiskās drošības principu, nodrošina, ka šīs lietas tiek izskatītas saprātīgā termiņā, tomēr neapdraudot efektīvu LESD

101. un 102. panta, kā arī Direktīvas 2019/1 īstenošanu valsts tiesību sistēmā (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2021. gada 21. janvāris, *Whiteland Import Export*, C-308/19, EU:C:2021:47, 49. punkts).

47 Lai noteiktu, vai valsts noilguma termiņu sistēmā tiek ievērots šāds līdzsvars, īpaši jāņem vērā attiecīgā termiņa ilgums, kā arī tā piemērošanas noteikumu kopums, piemēram, datums, kad sākas noilguma termiņš, tā sākšanas, kā arī apturēšanas vai pārtraukšanas noteikumi (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2021. gada 21. janvāris, *Whiteland Import Export*, C-308/19, EU:C:2021:47, 50. punkts, un 2021. gada 10. jūnijs, *BNP Paribas Personal Finance*, no C-776/19 līdz C-782/19, EU:C:2021:470, 30. punkts).

48 Tāpat jāņem vērā to lietu īpatnības, kurās piemērojamas konkurences tiesības, konkrētāk – apstāklis, ka šajās lietās parasti jāveic sarežģīta faktu un ekonomiskā analīze (spriedums, 2021. gada 21. janvāris, *Whiteland Import Export*, C-308/19, EU:C:2021:47, 51. punkts).

49 Turklāt, nosakot saprātīgus laika ierobežojumus, kas piemērojami valsts konkurences iestāžu veiktām procedūrām, lai sodītu par pretkonkurences darbībām, tiesiskās drošības princips liek dalībvalstīm ieviest pietiekami precīzu, skaidru un paredzamu termiņu sistēmu, lai visi iesaistītie dalībnieki varētu precīzi zināt saistību, kas ar aplūkotajiem noteikumiem tiem noteikti, apjomu un spētu atbilstoši rīkoties (pēc analoģijas skat. spriedumus, 2012. gada 11. decembris, Komisija/Spānija, C-610/10, EU:C:2012:781, 49. punkts; 2021. gada 3. jūnijs, *Jumbocarry Trading*, C-39/20, EU:C:2021:435, 48. punkts, kā arī 2024. gada 7. marts, *Die Länderbahn* u.c., C-582/22, EU:C:2024:213, 66. punkts).

50 Šajā kontekstā no Tiesas judikatūras par Komisijas veiktajām LESD 101. un 102. panta pārkāpuma procedūrām izriet, ka saprātīga termiņa ievērošana principā jānosaka katrā šo procedūru posmā (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2002. gada 15. oktobris, *Limburgse Vinyl Maatschappij* u.c./Komisija, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, no C-250/99 P līdz C-252/99 P un C-254/99 P, EU:C:2002:582, 199. un 230. punkts, kā arī 2006. gada 21. septembris, *Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied*/Komisija, C-105/04 P, EU:C:2006:592, 37.–39. punkts).

51 Analogu iemeslu dēļ, nosakot procesuālos termiņus pārkāpumu konstatēšanā un sankciju noteikšanā, ko veic valsts konkurences iestādes, dalībvalstis var paredzēt ne tikai vispārējus noilguma noteikumus, kas piemērojami pārkāpuma procedūrai kopumā, bet arī – vajadzības gadījumā – termiņus, kas piemērojami šīs procedūras konkrētu posmu norisei, piemēram, posmam pirms paziņojuma par iebildumiem nosūtīšanas attiecīgajam uzņēmumam, ja vien aplūkotie termiņi atbilst šī sprieduma 46.–49. punktā norādītajām prasībām.

52 Šajā ziņā jāatgādina, ka šī posma ilguma saprātīgs raksturs principā jāizvērtē, ņemot vērā konkrētos katras lietas apstākļus (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2013. gada 13. jūnijs, *HGA* u.c./Komisija, no C-630/11 P līdz C-633/11 P, EU:C:2013:387, 82. punkts). Konkrētāk – procesuālā termiņa, kas piemērojams minētajam posmam, ilgumam jābūt materiāltiesiski pietiekamam, lai nodrošinātu tā pienācīgu norisi (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2015. gada 29. oktobris, *BBVA*, C-8/14, EU:C:2015:731, 29. punkts, kā arī 2020. gada 9. septembris, *Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides* (Secīga pieteikuma noraidīšana – Pārsūdzības celšanai noteiktais termiņš), C-651/19, EU:C:2020:681, 57. punkts).

53 Tāpat jāatgādina, ka LESD 101. un 102. panta pārkāpuma procedūrās, ko veic Komisija, iepriekšējās izmeklēšanas posms, kurš norisinās līdz paziņojumam par iebildumiem, ir paredzēts ne tikai tam, lai ļautu šai iestādei savākt visus nozīmīgos faktus, kas apstiprina vai noliedz konkurences tiesību normu pārkāpuma esamību, bet arī formulēt nostāju par procedūras virzienu, kā arī tās turpmāko rīcību (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2002. gada 15. oktobris, *Limburgse Vinyl Maatschappij* u.c./Komisija, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, no C-250/99 P līdz C-252/99 P un C-254/99 P, EU:C:2002:582, 182. punkts, kā arī 2011. gada 29. septembris, *Elf Aquitaine*/Komisija, C-521/09 P, EU:C:2011:620, 113. punkts).

54 Lai gan procedūras konkurences jomā sarežģītība var attaisnot to, ka tās iepriekšējas izskatīšanas stadija ilgst garāku laikposmu (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2021. gada 2. septembris, Komisija/*Tempus Energy* un *Tempus Energy Technology*, C-57/19 P, EU:C:2021:663, 62. punkts, kā arī 2022. gada 17. novembris, *Irish Wind Farmers' Association* u.c./Komisija, C-578/21 P, EU:C:2022:898, 88. punkts), Komisijai tomēr nav atļauts palikt bezdarbībā šīs procedūras stadijas laikā (šajā nozīmē skat. spriedumus, 1997. gada 18. marts, *Guérin automobiles*/Komisija, C-282/95 P, EU:C:1997:159, 36. punkts, kā arī 2013. gada 13. jūnijs, *HGA* u.c./Komisija, no C-630/11 P līdz C-633/11 P, EU:C:2013:387, 81. punkts).

55 Turklāt tiesību uz aizstāvību ievērošana ir Savienības tiesību pamatprincips, kas pilnībā jāievēro administratīvajās procedūrās, kurām piemērojamas Savienības tiesības. Procesā saistībā ar konkurences tiesību pārkāpumu būtiska garantija šajā ziņā ir paziņojums par iebildumiem (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2017. gada 26. oktobris, *Global Steel Wire* u.c./Komisija, C-457/16 P un no C-459/16 P līdz C-461/16 P, EU:C:2017:819, 139. un 140. punkts; 2018. gada 13. septembris, *UBS Europe* u.c., C-358/16, EU:C:2018:715, 60. punkts, kā arī 2021. gada 6. oktobris, *Sumal*, C-882/19, EU:C:2021:800, 56. punkts). To apstiprina Direktīvas 2019/1 3. panta 3. punkta otrais teikums, saskaņā ar kuru dalībvalstis uzrauga, lai valsts konkurences iestādes pirms lēmuma, kurā konstatēts un likts pārtraukt LESD 101. vai 102. panta pārkāpumu, pieņemtu paziņojumu par iebildumiem.

56 No tā izriet, ka šī sprieduma 53.–55. punktā ietvertie apsvērumi ir nozīmīgi arī saistībā ar administratīvo procedūru, kuru valsts līmenī veic valsts konkurences iestāde, lai sodītu par LESD 102. panta pārkāpumu.

57 Lai efektīvi izpildītu pienākumu īstenot Savienības tiesisko regulējumu konkurences jomā, valsts konkurences iestādēm jāspēj piešķirt dažāda līmeņa prioritāti tai iesniegtajām sūdzībām, šajā ziņā baudot plašu novērtējuma brīvību (pēc analoģijas skat. spriedumus, 2000. gada 14. decembris, *Masterfoods* un *HB*, C-344/98, EU:C:2000:689, 46. punkts, kā arī 2013. gada 19. septembris, *EFIM* /Komisija, C-56/12 P, EU:C:2013:575, 72. un 83. punkts).

58 Šādas plašas novērtējuma brīvības atzīšanu attaisno arī Direktīva 2019/1, kuras 5. panta 1. un 2. punktā būtībā paredzēts, ka valsts konkurences iestādēm jābūt nepieciešamajiem resursiem, lai tās varētu veikt izmeklēšanu nolūkā piemērot LESD 101. un 102. pantu, sadarboties šīs direktīvas 2. panta 1. punkta 5. apakšpunktā norādītajā Eiropas Konkurences tīklā un pieņemt lēmumus, kas konkrēti attiecas uz minēto tiesību normu pārkāpuma izbeigšanu, kā arī sankciju noteikšanu.

59 Lai šīs iestādes varētu veikt savus uzdevumus, ievērojot darbības neatkarību, tām atbilstoši Direktīvas 2019/1 4. panta 5. punktam jābūt pilnvarām noteikt prioritātes. Kā izriet no šīs direktīvas 23. apsvēruma, šo pilnvaru mērķis ir ļaut minētajām iestādēm efektīvi izmantot to resursus un koncentrēties uz konkurenci ierobežojošas rīcības novēršanu un izbeigšanu iekšējā tirgū.

60 Gan no pārkāpuma procedūras konkurences jomā posma pirms paziņojuma par iebildumiem mērķa paša par sevi, gan no plašās novērtējuma brīvības, kādai jābūt valsts konkurences iestādei, nosakot procedūru prioritātes saistībā ar LESD 102. panta īstenošanu, izriet, ka šajā procedūras posmā šādai iestādei ir ne tikai jāspēj veikt visus iepriekšējās izmeklēšanas pasākumus, kā arī bieži vien sarežģītus faktu un juridiskos vērtējumus, kas tai nepieciešami, lai novērtētu, vai izmeklēšanas posma, kas balstīts uz sacīkstes principu, sākšana ir pamatota, bet arī atkarībā no prioritātes pakāpes, ko tā, īstenojot savas darbības neatkarību, vēlas piešķirt nepabeigtai pārkāpuma procedūrai, izvēlēties vispiemērotāko brīdi, lai vajadzības gadījumā uzsāktu izmeklēšanas posmu, kas balstīts uz sacīkstes principu.

61 Tādēļ valsts konkurences iestādei jābūt iespējai uz laiku atlikt izmeklēšanas posma, kas balstīts uz sacīkstes principu, uzsākšanu aplūkotajā procedūrā, lai arī tā jau ir pierādījusi apgalvotā pārkāpuma būtisko apstākļu esamību. Šāda iespēja atbilst mērķim nodrošināt, lai attiecīgā iestāde varētu pienācīgi izskatīt visas tajā iesniegtās pārkāpuma procedūras. Tā arī var veicināt pieejamo resursu efektīvu izmantošanu un mudināt pienācīgu sadarbību Eiropas Konkurences tīklā. Tomēr šāda pagaidu atlikšana nevar pārsniegt saprātīgu termiņu, kurā jāpabeidz pārkāpuma procedūras posms pirms paziņojuma par iebildumiem.

62 Turklāt, īstenojot procesuālo autonomiju, dalībvalstij jāgarantē ne tikai pilnīga Savienības konkurences tiesību efektivitāte, kā arī to pārkāpumu izmeklēšana un sodīšana, bet arī pamattiesību ievērošana, tostarp uzņēmumu, pret kuriem uzsāktas pārkāpuma procedūras, tiesības uz aizstāvību (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2010. gada 7. decembris, *VEBIC*, C-439/08, EU:C:2010:739, 63. punkts, kā arī 2018. gada 5. jūnijs, *Kolev* u.c., C-612/15, EU:C:2018:392, 98. punkts).

63 Atbilstoši Direktīvas 2019/1 3. panta 1. un 2. punktam pilnvaru, kas saskaņā ar šo direktīvu jāatzīst valsts konkurences iestādēm, īstenošanā jāievēro pienācīgas garantijas attiecībā uz uzņēmumu tiesībām uz aizstāvību, tostarp tiesībām tikt uzklausītam.

64 Šajā ziņā Tiesa jau ir nospriedusi, ka posma pirms paziņojuma par iebildumiem pārmērīgais ilgums var ietekmēt turpmākās attiecīgo uzņēmumu aizstāvības iespējas nākotnē, it īpaši aizskarot to tiesības uz aizstāvību pret tiem uzsāktās pārkāpuma procedūras izmeklēšanas posmā, kas balstīts uz sacīkstes principu. Jo ilgāks laika posms šķir iepriekšējos izmeklēšanas pasākumus no paziņojuma par iebildumiem, jo lielāka ir iespēja, ka iespējamos pierādījumus, kas attaisnotu šajā paziņojumā pārmesto pārkāpumu, var iegūt tikai ar grūtībām (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2006. gada 21. septembris, *Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied*/Komisija, C-105/04 P, EU:C:2006:592, 49. punkts).

65 Lai gan saprātīgu procesuālo termiņu mērķis tādējādi it īpaši ir nodrošināt uzņēmumu, pret kuriem sākta pārkāpuma procedūra, tiesību uz aizstāvību efektīvu īstenošanu, tomēr valsts tiesiskais regulējums, ar ko noteikti procesuālie termiņi sodu uzlikšanai, ko veic valsts konkurences iestādes, ir jāpielāgo Savienības tiesību šajā jomā īpatnībām un šo tiesību normu īstenošanas, ko veic attiecīgās personas, mērķiem, lai nekaitētu Savienības tiesību normu pilnīgai efektivitātei (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2021. gada 21. janvāris, *Whiteland Import Export*, C-308/19, EU:C:2021:47, 52. punkts).

66 Šajā lietā, kā izriet no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu, *AGCM* jāuzsāk procedūras izmeklēšanas posms, kas balstīts uz sacīkstes principu, paziņojot par iebildumiem 90 dienu laikā no uzzināšanas par iespējamā pārkāpuma būtiskajiem apstākļiem brīža. Turklāt strīdīgā termiņa neievērošana izraisa, pirmkārt, automātisku *AGCM* pārkāpuma procedūrā pieņemtā galīgā

lēmuma pilnīgu atcelšanu gan daļā, kas attiecas uz pretkonkurences rīcības izbeigšanu, gan attiecībā uz attiecīgajam uzņēmumam noteiktajām sankcijām. Otrkārt, šai iestādei saskaņā ar *ne bis in idem* principu ir galīgi liegts sākt jaunu pārkāpuma procedūru par to pašu pretkonkurences rīcību. Kā izriet no Tiesas rīcībā esošajiem lietas materiāliem, šo noteikumu mērķis ir aizsargāt uzņēmumu tiesības uz aizstāvību pārkāpuma procedūrā, kas uz tiem attiecas, laikus informējot tos par iebildumiem, kuri vērsti pret tiem.

67 Kā ģenerāladvokāts būtībā norādījis secinājumu 107.–109. punktā, strīdīgā termiņa piemērošana rada risku, ka *AGCM* būs pienākums nediferencēti izskatīt visas tajā ierosinātās pārkāpuma procedūras, ņemot vērā nevis katras procedūras īpašos apstākļus, bet tikai hronoloģisko secību, tādējādi liedzot tai noteikt un īstenot prioritātes savās procedūrās LESD 101. un 102. panta īstenošanai. Līdz ar to šī iestāde varētu būt spiesta izmeklēšanas procedūras sākt ar neskaidriem faktiskiem un juridiskiem pamatiem vai dot priekšroku noteiktu kategoriju lietu izskatīšanai, kuras tās rīcībā esošie resursi tai ļauj izskatīt pēc iepriekšējās izmeklēšanas stadijas, attiecīgā gadījumā kaitējot lietām, kas ir īpaši sarežģītas un kaitē brīvai konkurencei iekšējā tirgū. Šāds *AGCM* darbības neatkarības apdraudējums ir vēl jo vairāk iespējams situācijā, kad termiņa – kura sākšanas kārtība turklāt šķiet neprecīza, neskaidra un neparedzama gan šai iestādei, gan attiecīgajam uzņēmumam – sākums sakrīt ar pirmo ziņojumu šai iestādei par iespējamo pārkāpumu, jo tai tādējādi ir pienākums nekavējoties izmeklēt lietas materiālus.

68 Turklāt ar strīdīgā termiņa pārsniegšanu saistītās sekas var traucēt *AGCM* pilnībā sadarboties Eiropas Konkurences tīklā, kuru – kā izriet no Direktīvas 2019/1 2. panta 1. punkta 5. apakšpunkta, to lasot tās 2. apsvēruma gaismā, – veido valsts konkurences iestādes un Komisija ciešai sadarbībai LESD 101. un 102. panta piemērošanas un īstenošanas jomā.

69 Kā *AGCM* un Komisija pamatoti apgalvo rakstveida apsvērumos, valsts konkurences iestādēm, īpaši vairākām valstu konkurences iestādēm adresētu sūdzību vai pieteikumu iecietības režīma piemērošanai gadījumos var būt nepieciešams sadarboties šajā tīklā gan savstarpēji, gan ar Komisiju, lai nodrošinātu optimālu lietu sadali starp dažādajām iestādēm šajā tīklā un izvairītos no tā, ka tiek īstenotas vienlaicīgas procedūras par tiem pašiem faktiem. Šajā lietā no Tiesas rīcībā esošajiem lietas materiāliem neizriet, ka *AGCM* būtu iespēja apturēt vai pārtraukt strīdīgo termiņu.

70 Šādā kontekstā arī jāatgādina, ka saskaņā ar Direktīvas 2019/1 29. panta 1. punkta pirmo daļu noilguma termiņi, kas piemērojami valsts konkurences iestāžu veiktai naudas sodu vai periodisko soda maksājumu uzlikšanai, jāaptur vai jāpārtrauc uz laiku, kamēr attiecībā uz pārkāpumu saistībā ar to pašu pretkonkurences darbību noris izpildes procedūra citu dalībvalstu konkurences iestādēs vai Komisijā.

71 Turklāt jānorāda, pirmkārt, ka uzņēmumu, pret kuriem sākta pārkāpuma procedūra, tiesības uz aizstāvību katrā ziņā nevar tikt pārkāptas tikai strīdīgā termiņa neievērošanas dēļ.

72 Kā secinājumu 131. punktā būtībā norādījis ģenerāladvokāts, lai gan, protams, ir svarīgi novērst, ka pārkāpuma procedūras konkurences jomā pirmsizmeklēšanas posmā varētu tikt neglābjami pārkāptas uzņēmuma tiesības uz aizstāvību, šāds uzņēmums katrā ziņā joprojām varēs efektīvi īstenot savas tiesības uz aizstāvību, ciktāl tiek garantēts, ka valsts konkurences iestāde nevar pieņemt nevienu lēmumu attiecībā uz šādu uzņēmumu, ja vien šī iestāde, balstoties uz sacīkstes principu, nav sākusi izmeklēšanas posmu, kurā minētā sabiedrība varēja pilnībā atsaukties uz savām tiesībām uz aizstāvību.

73 Otrkārt, Tiesa ir nospriedusi, ka valsts tiesiskais regulējums par noilgumu, kas tam raksturīgo iezīmju dēļ sistēmiski liedz uzlikt efektīvus un atturošus sodus par Savienības konkurences tiesību pārkāpumiem, konkurences tiesību normu piemērošanu var padarīt praktiski neiespējamu vai pārmērīgi apgrūtināt. Tādēļ tā uzskatīja, ka valsts tiesiskais regulējums, ar ko noteikts noilguma termiņš, kura piemērošana, ņemot vērā ar konkurences tiesībām saistīto lietu lielo sarežģītību, varētu radīt sistēmisku nesodāmības risku par faktiem, kas veido šo tiesību pārkāpumus, neatbilst efektivitātes principam (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2021. gada 21. janvāris, *Whiteland Import Export*, C-308/19, EU:C:2021:47, 53. un 56. punkts).

74 Tāpat jānorāda, ka saskaņā ar Direktīvas 2019/1 13. panta 1. punktu, to lasot tās 40. apsvēruma gaismā, valsts konkurences iestādēm jābūt pilnvarām uzņēmumiem vai uzņēmumu apvienībām uzlikt efektīvus, samērīgus un atturošus naudas sodus par LESD 101. vai 102. panta tīšu vai aiz nolaidības izdarītu pārkāpumu.

75 Kā ģenerāladvokāts būtībā norādījis secinājumu 137.–139. punktā, sekas, kādas pamatlietā aplūkotajā valsts tiesiskajā regulējumā ir saistītas ar strīdīgā termiņa neievērošanu, šķiet, var radīt sistēmisku nesodāmības risku par darbībām, kuras veido Savienības konkurences tiesību pārkāpumus. Šis valsts tiesiskais regulējums tātad varētu nozīmēt, ka ievērojams skaits konstatēto konkurences tiesību normu pārkāpumu netiek sodīti ar efektīviem un atturošiem sodiem. Turklāt neiespējamība *AGCM* sākt jaunu pārkāpuma procedūru, lai noteiktu šādas sankcijas, faktiski varētu mudināt uzņēmumus saglabāt pretkonkurences praksi, tādējādi nopietni apdraudot to, ka valsts konkurences iestādes efektīvi īsteno Savienības konkurences tiesību noteikumus.

76 Šādos apstākļos, ņemot vērā šī sprieduma 67.–69. un 75. punktā izklāstītos apsvērumus, strīdīgā termiņa piemērošana *AGCM* darbībai var apdraudēt šīs iestādes darbības neatkarību, kā arī radīt sistēmisku nesodāmības risku par faktiem, kas veido LESD 102. panta pārkāpumus. No tā izriet, ka valsts tiesību normas, kurās paredzēts strīdīgais termiņš, var nopietni apdraudēt Direktīvā 2019/1 paredzētā rezultāta sasniegšanu.

77 Turklāt jāprecizē, ka tāda valsts tiesību interpretācija, saskaņā ar kuru *AGCM* strīdīgā termiņa neievērošanas sekas aprobežojas ar šīs iestādes sodīšanas pilnvaru zaudēšanu, tādējādi saglabājot iespēju uzdot uzņēmumam izbeigt pretkonkurences rīcību, tomēr nevarētu izslēgt šāda nesodāmības riska esamību un nodrošināt LESD 101. un 102. panta efektīvu piemērošanu. Šādi valsts konkurences iestādes rīcības ierobežojumi neesot saderīgi ne ar dalībvalstīm Direktīvas 2019/1 13. panta 1. punktā noteikto pienākumu pieņemt un nodrošināt efektīvu un atturošu sankciju sistēmu, ne ar Tiesas judikatūru, saskaņā ar kuru gadījumā, ja ir pierādīta LESD 101. vai 102. panta pārkāpuma esamība, valsts konkurences iestādes tikai tādās absolūtās izņēmuma situācijās, tostarp, kad attiecīgais uzņēmums ir piedalījies valsts iecietības programmā un tā sadarbība ir bijusi noteicošā pretkonkurences prakses konstatēšanā un efektīvā sodīšanā, var vienīgi konstatēt šo pārkāpumu, neuzliekot naudas sodu attiecīgajam uzņēmumam (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2022. gada 22. marts, *Nordzucker* u.c., C-151/20, EU:C:2022:203, 64. punkts un tajā minētā judikatūra, kā arī 2024. gada 18. janvāris, *Lietuvos notarų rūmai* u.c., C-128/21, EU:C:2024:49, 108. punkts).

78 Ciktāl, kā norāda iesniedzējtiesa, pamatlietā aplūkotā termiņa piemērošana izriet no konkrētas valsts tiesību interpretācijas, ko veikusi augstākas instances tiesa, vēl jāpiebilst, ka, lai nodrošinātu visu Savienības tiesību normu iedarbīgumu, pārākuma princips arī valstu tiesām liek savas valsts tiesības interpretēt cik vien iespējams atbilstīgi Savienības tiesībām (spriedumi, 2021. gada

6. oktobris, *Sumal*, C-882/19, EU:C:2021:800, 70. punkts un tajā minētā judikatūra, kā arī 2023. gada 12. oktobris, Z. (Tiesības saņemt kredītlīguma dublikātu), C-326/22, EU:C:2023:775, 34. punkts un tajā minētā judikatūra).

79 Piemērojot valsts tiesības, šīm tiesām tās tātad jāinterpretē cik vien iespējams attiecīgo Savienības tiesību normu formulējuma un mērķa gaismā, ņemot vērā valsts tiesības kopumā un piemērojot tajās atzītās interpretācijas metodes, lai nodrošinātu attiecīgo tiesību normu pilnīgu iedarbīgumu un rastu risinājumu, kas atbilst to mērķim (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2021. gada 6. oktobris, *Sumal*, C-882/19, EU:C:2021:800, 71. punkts un tajā minētā judikatūra, kā arī 2022. gada 22. septembris, *Vicente* (Prasība par advokāta honorāru samaksu), C-335/21, EU:C:2022:720, 72. punkts un tajā minētā judikatūra).

80 Tādējādi iesniedzējtiesai savas valsts tiesības, it īpaši Likuma Nr. 287/90 31. pants un Likuma Nr. 689/81 14. pants jāinterpretē cik vien iespējams atbilstīgi Savienības tiesībām, lai nodrošinātu to pilnīgu efektivitāti. Atbilstīgas interpretācijas pienākums liek šai tiesai vajadzības gadījumā grozīt iedibinātu judikatūru, ja tās pamatā ir valsts tiesību interpretācija, kas nav saderīga ar Savienības tiesību normu mērķiem, un šajā ziņā pēc savas ierosmes atstāt bez piemērošanas par sevi augstākas instances tiesas – pat augstākās tiesas – interpretāciju, kas saskaņā ar valsts tiesību aktiem tai būtu bijusi saistoša, ja šāda interpretācija nav saderīga ar Savienības tiesībām (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2019. gada 24. jūnijs, *Popławski*, C-573/17, EU:C:2019:530, 78. punkts un tajā minētā judikatūra; 2021. gada 21. janvāris, *Whiteland Import Export*, C-308/19, EU:C:2021:47, 58. punkts, kā arī 2024. gada 13. jūnijs, *DG de la Función Pública, Generalitat de Catalunya* un *Departamento de Justicia de la Generalitat de Catalunya*, C-331/22 un C-332/22, EU:C:2024:496, 108. un 110. punkts).

81 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, uz uzdoto jautājumu jāatbild, ka Direktīvas 2019/1 4. panta 5. punkts un 13. panta 1. punkts, kā arī LESD 102. pants, tos lasot efektivitātes principa gaismā, jāinterpretē tādējādi, ka tiem ir pretrunā valsts tiesiskais regulējums, ar kuru tādā procedūrā ar nolūku konstatēt pretkonkurences praksi, ko veic valsts konkurences iestāde, pirmkārt, šai iestādei tiek noteikts pienākums uzsākt šīs procedūras izmeklēšanas posmu, kas balstīts uz sacīkstes principu, paziņojot par iebildumiem attiecīgajam uzņēmumam 90 dienu laikā no uzzināšanas par iespējamā pārkāpuma būtiskajiem apstākļiem brīža, turklāt šos apstākļus var veidot tikai pirmais ziņojums par pārkāpumu, un, otrkārt, par šī termiņa neievērošanu soda ar minētās iestādes izmeklēšanas procedūrā pieņemtā galīgā lēmuma pilnīgu atcelšanu, kā arī šīs iestādes pilnvarām sākt jaunu pārkāpuma procedūru par šo pašu praksi piemēro noilgumu.

Par tiesāšanās izdevumiem

82 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība izriet no tiesvedības, kas notiek iesniedzējtiesā, tāpēc tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (otrā palāta) nospriež:

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (ES) 2019/1 (2018. gada 11. decembris) par apstākļu nodrošināšanu nolūkā dot dalībvalstu konkurences iestādēm iespēju efektīvāk izpildīt konkurences noteikumus un par iekšējā tirgus pienācīgas darbības nodrošināšanu

4. panta 5. punkts un 13. panta 1. punkts, kā arī LESD 102. pants, tos lasot efektivitātes principa gaismā,

jāinterpretē tādējādi, ka

tiem ir pretrunā valsts tiesiskais regulējums, ar kuru tādā procedūrā ar nolūku konstatēt pretkonkurences praksi, ko veic valsts konkurences iestāde, pirmkārt, šai iestādei tiek noteikts pienākums uzsākt šīs procedūras izmeklēšanas posmu, kas balstīts uz sacīkstes principu, paziņojot par iebildumiem attiecīgajam uzņēmumam 90 dienu laikā no uzzināšanas par iespējamā pārkāpuma būtiskajiem apstākļiem brīža, turklāt šos apstākļus var veidot tikai pirmais ziņojums par pārkāpumu, un, otrkārt, par šī termiņa neievērošanu soda ar minētās iestādes izmeklēšanas procedūrā pieņemtā galīgā lēmuma pilnīgu atcelšanu, kā arī šīs iestādes pilnvarām sākt jaunu pārkāpuma procedūru par šo pašu praksi piemēro noilgumu.

[Paraksti]